

J A A R S T U K K E N 2 0 2 0

5 Financiering

ALGEMEEN

Doelstelling

Doel van deze paragraaf is om uw raad te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Dit moet plaatsvinden binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de gemeente te regelen.

Gemeentelijke kaders

Onze kaders zijn vastgelegd in de, volgens artikel 212 Gemeentewet, vastgestelde 'Financiële verordening gemeente Purmerend 2018' (raadsbesluit 1456160). Het gaat om kaders voor het uitvoeren van de financieringsfunctie zoals doelstellingen, richtlijnen en limieten die voor het college gelden. In deze verordening is ook het treasuryonderdeel opgenomen waarin de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie is vastgelegd met uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het bevat met name protocollen voor de dagelijkse uitvoering. De onderwerpen die hierbij aan de orde komen zijn het kasbeheer, het risicobeheer, de financiering en de administratieve organisatie.

Beleidsdoelstelling

De beleidsdoelstelling is om inzicht te hebben in de langetermijnontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verstrekken van garanties is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. Hierbij mogen we geen overmatige risico's lopen. Het gebruik van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm is bedoeld als normstellend.

ONTWIKKELINGEN GEMEENTE PURMEREND

Risicobeheer

In de wet fido is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm opgenomen om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken. *Renterisico's kunnen worden onderscheiden in:*

- het renterisico van de vlottende schuld (de kasgeldlimiet) en
- het renterisico van de vaste schuld (de renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, is voor een gemeente gelimiteerd op 8,5% van het begrotingstotaal. Een gemeente mag drie kwartalen achter elkaar deze limiet overschrijden. De norm wordt getoetst op de eerste dag van het kwartaal.

In onderstaande tabel is het kasgeldlimiet over 2020 weergegeven (bedragen x € 1.000):

Kwartaal	Maximaal % o.b.v. actuele regeling	Berekend maximaal limiet	Vlottende middelen -/- vlottende schuld	Onder- schrijding
I	8,50%	21.330	-15.600	5.730
II	8,50%	21.330	-7.063	14.267
III	8,50%	21.330	+ 2.719	24.049
IV	8,50%	21.330	-2.631	18.700

In 2020 is de kasgeldlimiet niet overschreden, ondanks dat gedurende het hele jaar de financieringsbehoefte zoveel als mogelijk is afgedekt met kortlopende financiering. In april en december zijn een drietal leningen aangetrokken vanwege de consolidatie van de korte schuld.

Renterisiconorm

Over de langlopende schuld mogen de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rentetypische looptijd van één jaar of langer) door onder andere het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De renterisiconorm is in 2020 niet overschreden.

In onderstaande tabel is de renterisiconorm (op kas- en contractbasis) over 2020 weergegeven (bedragen x € 1.000):

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2020
1a Rente herziening op vaste schuld opgenomen gelden (o/g)	-
1b Rente herziening op vaste schuld uitgeleende gelden (u/g)	-
2 Rente herziening op vaste schuld (1a -/- 1b)	-
3a Nieuw aangetrokken vaste schuld	40.000
3b Nieuw verstrekte lange leningen	-
4 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a -/- 3b)	40.000
5 Betaalde aflossingen	46.226
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	40.000
7 Renterisico op de vaste schuld (2+6)	40.000
8 Renterisiconorm	50.188
9a Ruimte onder renterisiconorm (8 -/- 7)	10.188
9b Overschrijding renterisiconorm (7 -/- 8)	-
10 Berekening renterisiconorm:	
11 Begrotingstotaal (primitief 2020)	250.942
12 Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm (10 x 11)/ minimum € 2,5 mln	50.188

Financiering

a. Portefeuille opgenomen langlopende leningen

De ontwikkeling van de leningenportefeuille op de vaste schulden is in onderstaande tabel weergegeven (bedragen x € 1.000).

Schuldrestant opgenomen leningen per 1 januari 2020	€ 270.822
Nieuw aangetrokken leningen	€ 40.000
Reguliere aflossingen	-€ 46.226
Schuldrestant o/g leningen per 31 december 2020	€ 264.596

Per 31 december 2020 heeft de gemeente 32 langlopende geldleningen o/g met een totaalrestant van bijna € 265 miljoen. Hiervan zijn twee leningen doorverstrekt aan Stadsverwarming (€ 8 miljoen) en Woningcorporaties (€ 2,2 miljoen). Het gemiddelde rentepercentage voor 2020 bedraagt 1,58%.

De rentepercentages van de nieuwe leningen zorgen voor een verdere daling van het gemiddelde percentage van de totale portefeuille. Eind 2020 blijkt dat de rente voor 10 jaars gelijk/fixe nog steeds licht aan het dalen is. De stand van de leningenportefeuille is eveneens terug te vinden bij de toelichting op de balans.

In 2020 zijn een drietal langlopende geldleningen aangetrokken voor in totaal €40 miljoen:

Instelling	Bedrag	Periode	Rente%
NWB	€ 15.000.000	15 jaar lineair	0,345%
BNG	€ 15.000.000	15 jaar fixe	0,595%
BNG	€ 10.000.000	15 jaar lineair	-0,110%

In de begroting 2020 was een financieringsbehoefte opgenomen van maximaal € 68 miljoen voor de herfinanciering van leningen en financiering van investeringen. Dit is door naijl van investeringen niet gehaald. De portefeuille langlopende leningen is gedaald.

b. Portefeuille opgenomen kortlopende leningen

De gemeente streeft ernaar zo veel mogelijk gebruik te maken van kortlopende financiering. Dit omdat kortlopende financiering doorgaans goedkoper is dan langlopende financiering. Om die reden wordt er gebruik gemaakt van de rekening courant faciliteit bij de BNG en worden er kasgeldleningen aangetrokken. Over heel 2020 is er sprake geweest van een negatief percentage op beide financieringsinstrumenten. Dit heeft de gemeente uiteindelijk € 54.000 aan rentebaten over de opgenomen kasgeldleningen opgeleverd.

De oorzaak voor een tijdelijk lagere financieringsbehoefte is in onderstaande tabel af te leiden:

Ontwikkeling van de schuldenlast (in miljoenen euro's):	Prognose 31-12-2020	Rekening 31-12-2020
Geinvesteerd vermogen:		
(Im-)materiele activa	276,7	250,3
Financiële activa	56,1	55,7
Grondexploitaties	41,7	31,8
Totaal aan geinvesteerd vermogen	374,5	337,8
Eigen vermogen:		
- Algemene reserve (exclusief resultaat 2020)	19,9	24,5
- Bestemmingsreserves	7,5	19,5
Vreemd vermogen:		
- Langlopende leningen o/g	300,3	264,6
- Voorzieningen	4,9	7,7
- Kortlopende financieringsmiddelen (b.v. kasgeld)	41,9	21,5
Totaal gefinancierd	374,5	337,8
Op basis van bovenstaande bedraagt de schuld per inwoner (basis: 80.000)	4.681	4.225

De lagere stand van de investeringen wordt veroorzaakt door vertragingen in investeringstempo in materiële vaste activa. Dit is een tijdelijk effect. Lagere stand financiële vaste activa komt doordat de overdracht P3 heeft plaatsgevonden per 01-01-2020 en hogere stand bestemmingsreserves door storting rijksbijdrage aardgasloos naar reserve duurzaamheid en de winstneming op de grondexploitaties als toevoeging op de reserve gronden en de algemene reserve (50%-50%).

Rentemethodiek en renteresultaat

Voor de toerekening van de rentelasten maakt gemeente Purmerend gebruik van de rente-omslag-methode. Hierbij beschouwen we als rentelasten:

- Voor de externe financiering: het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering minus de renteopbrengsten van overtollige middelen.
- Voor de interne financiering: de bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen, te weten de reserves en voorzieningen en de omslag-rente over de investeringen en deelnemingen.

Door toepassing van de rente-omslag-methode rekenen we de rentelasten, aan de hand van de stand van de investeringen, toe aan de taakvelden in de programmabegroting. De gedachte achter het toerekenen van bespaarde rente over de reserves en voorzieningen is dat het voor de kostprijsberekening van een gemeentelijke taak niet uitmaakt of hiervoor externe financiering is aangetrokken of dat dit uit eigen middelen gefinancierd is. Als de omslagrente afwijkt van de rente die de gemeente (gemiddeld) op haar opgenomen leningen betaalt ontstaat een renteresultaat. We hanteren voor 2020 een omslagpercentage van 2%. Het forse renteresultaat 2020 was reden voor de aanpassing van de omslagrente van 2% naar 1,25% in 2021.

Het renteresultaat voor 2020 is als volgt opgebouwd: (x € 1.000)

Ontwikkeling renteresultaat 2020		
a. De externe rentelasten over korte en lange financiering	+/+	3.669
b. De externe rentebaten (idem)	-/-	<u>-380</u>
Saldo rentelasten en rentebaten		3.289
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-506
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden doorberekend (werkelijke rente lening og): project Baansteer-Noord, SVP en Wooncompagnie	-/-	-360
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken(= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (werkelijke rente lening)	+/+	294
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-572
d1. Rente over voorzieningen	+/+	-
d2. Rente over eigen vermogen	+/+	<u>679</u>
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1,19%	3.396
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag):		
- MVA integraal gefinancierd (omslagrente)	-/-	-4.765
- FVA-deelnemingen (omslagrente)	-/-	<u>-885</u>
	2,00%	-5.650
Renteresultaat op het taakveld treasury excl. bespaarde rente	0,81%	-2.254

De begroting bevat jaarlijks een raming van het verwachte renteresultaat en de bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen. Het renteresultaat (€ 2,3 miljoen) begroten we onder de algemene dekkingsmiddelen (onderdeel eigen financieringsmiddelen). In de tweede tussenrapportage was rekening gehouden met een renteresultaat van afgerond € 2 miljoen.

EMU saldo (wet HOF)

De Europese afspraken die in de wet HOF (Houdbare Overheids Financiën) zijn vastgelegd, gaan over de reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld. Het Rijk en de medeoverheden leveren een gelijkwaardige inspanning hiervoor. De norm voor de gezamenlijke gemeenten is bepaald op een negatief EMU-saldo van 0,3% van het BBP (Bruto Binnenlands Product). Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting. Er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort. Voor 2020 zijn de referentiewaarden voor gemeenten bekend gemaakt.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van een waardedaling van een vordering vanwege het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij door insolventie of deficit. In 2020 zijn er geen uitzettingen van middelen geweest. De gemeente Purmerend loopt een beperkt krediet risico over gelden die zijn uitgezet in het kader van haar publieke taak (woningbouwcorporaties, stadsverwarming en derden). Verder maken we geen gebruik van complexe financiële producten zoals derivaten.

Koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De gemeente neemt deel in het aandelenvermogen van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, de Stadsverwarming Purmerend, HuisVuilCentrale Alkmaar (HVC) en direct via Alliander (netwerkbeheer). Het risico op waardeverlies van deze aandelen zijn aanwezig maar gering.

Relatiebeheer/saldobeheer

De doelstelling van het kasbeheer is het zoveel mogelijk beperken van de dagelijkse kasoverschotten c.q. kastekorten met inachtneming van het minimaliseren van de rentekosten en het maximaliseren van de rentebaten van de saldi op de diverse gemeentelijke rekeningen.

Het betalingsverkeer in 2020 heeft zo veel mogelijk plaatsgevonden via de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Hieraan ten grondslag ligt de Financieringsovereenkomst voor een krediet- en depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer. Op basis hiervan beschikt de gemeente Purmerend over een direct opneembaar krediet via de rekening courant. Het percentage dat voor roodstand wordt berekend bedraagt het Euribor tarief + een opslag van 0,25%. Per 31 december 2020 bedroeg het 1-maands Euribor-tarief -0,570%. De bij de BNG aangehouden rekeningen voor belastingen en sociale zaken worden voor de bepaling van het totaal saldo automatisch vereffend.

Daarnaast heeft de gemeente sinds 2013 te maken met het zogenoemde schatkistbankieren. Dit verplicht gemeenten om hun overtollige financiën onder te brengen bij het Rijk. Tegelijkertijd hoeft het Rijk dan minder geld te lenen op de financiële markten waardoor de staatsschuld daalt. Bij schatkistbankieren worden de tegoeden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Tot een bepaald bedrag mogen gemeenten hun overtollige financiën wel buiten de schatkist van het Rijk houden. Voor Purmerend bedroeg dit drempelbedrag in 2020 € 1,882 miljoen. Conform de vereisten in het BBV (art 52c), vermelden we in de toelichting op de balans het drempelbedrag en, per kwartaal, het bedrag aan middelen dat Purmerend buiten 's Rijks schatkist heeft aangehouden.

Naast het betalingsverkeer via de BNG vond in 2020 nog beperkt betalingsverkeer plaats via de ING bank.

6 Bedrijfsvoering

ALGEMEEN

Bedrijfsvoering schept voorwaarden en biedt ondersteuning voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Dit gebeurt op diverse vakgebieden, zoals financiën, ICT, communicatie, personeel en organisatie, juridische zaken en facilitair. Hierdoor zijn we in staat om het goede werk voor de stad te kunnen doen. Om de organisatie te bieden wat nodig is, schakelen we continu tussen maatwerk en standaardisatie. Vanuit de Rijksoverheid wordt voor de bedrijfsvoering nadruk gelegd op standaardisatie. Daar sluiten we waar het kan op aan. Om in te spelen op specifieke situaties en goede dienstverlening te kunnen leveren, is echter vaak maatwerk nodig. Hiervoor is onze bedrijfsvoering in verbinding en werken we nauw samen met onze collega's in het Maatschappelijk en Ruimtelijk Domein. Dit doen we om samen het beste resultaat te behalen voor de stad.

Organisatieontwikkeling

In onze manier van werken staat de stad centraal. Als organisatie zoeken we steeds naar een goede balans tussen een efficiënte en een systematische manier van werken en een effectieve gemeente, waarbij de leefbaarheid van stad centraal staat. De medewerkers geven handen en voeten aan de beslissingen van de politiek. Om dat zo goed en efficiënt mogelijk te doen, organiseren wij ons dicht bij de stad. In de uitvoering van ons werk zoeken we steeds naar de meest passende manier van werken. Soms direct met de stad, soms indirect. Een grote groep medewerkers staat in hun werk direct in verbinding met inwoners en ondernemers in de stad. Zij zien hierdoor de diversiteit aan problemen waar sommige inwoners mee worstelen. Zij worden uitgedaagd om zich in hun problematiek te verplaatsen en hun deskundigheid in te zetten om het wonen en leven in Purmerend beter te maken.

Coronapandemie

2020 was een bijzonder jaar doordat de hele samenleving hard werd geraakt door de coronapandemie. De medewerkers stonden klaar voor bedrijven en inwoners. Deze hulp bestond uit het blijven leveren van de producten en diensten, financieel meedenken met getroffen inwoners en bedrijven, maar ook het bieden van een luisterend oor in vaak emotionele gesprekken. Daarnaast hebben de medewerkers alles in het werk gezet om de stad veilig en schoon te houden. Dit is gebeurd met maatregelen om virusveilig te kunnen werken. De medewerkers zijn zelf ook getroffen door de pandemie en de maatregelen. Desondanks is het werk voor de stad doorgedaan en is in diverse teams veel extra werk verzet.

Om de medewerkers te faciliteren bij het thuiswerken hebben we ergonomisch goede kantoormiddelen aangeschaft. De Arbocoördinator is te allen tijde beschikbaar om medewerkers (online) te helpen bij het juist inrichten van de thuiswerkplek. Ook zijn sneltesten beschikbaar voor medewerkers en zijn maatregelen getroffen om de werkplekken van de medewerkers die niet thuis konden werken veilig te maken.

In 2020 hebben we ook ingezet op nieuwe ontwikkelingen en actuele thema's. Zo is de nieuwe reiskostenregeling ingevoerd op basis van de mobiliteitsvisie (en het daaruit ontwikkelde Verkeersplan Purmerend 2040) voor de stad. Deze regeling moest meteen weer anders worden uitgevoerd vanwege de gewijzigde fiscale regelgeving door de pandemie. Daarnaast hebben de voorbereidingen voor de bestuurlijke fusie met de gemeente Beemster het afgelopen jaar veel aandacht gevraagd. Er is een projectorganisatie opgezet om de werkzaamheden te coördineren en te waarborgen dat die tijdig zijn afgerond.

Om ons nog beter te profileren op de arbeidsmarkt is in 2020 de "Werken Bij" vacaturesite voor onze organisatie ontwikkeld. Begin 2021 gaat de website live. Dat dit belangrijk is, blijkt wel uit de cijfers over in-, door- en uitstroom van medewerkers. In 2020 zijn meer dan 100 functies vervuld.

Duurzame inzetbaarheid is een belangrijk thema en daar hebben we veel inzet voor gedaan. Het is niet alleen een onderwerp voor de medewerkers in de leeftijdscategorie van 60 jaar en ouder. Belangrijk is dat medewerkers zich